

Sveriges elevråd - SVEAs yttrande över *Bygga, bedöma och betygsätta - betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper* (SOU 2020:43)

Sammanfattning

Sveriges elevråd - SVEA har länge efterfrågat en utredning av det nuvarande betygssystemet och välkomnar *Bygga, bedöma och betygsätta - betyg som bättre motsvarar elevens kunskaper*. Vi ställer oss positiva till införandet av en ämnesutformad gymnasieskola, men ser ett behov av att vidare utreda meritpoängssystemets roll om förändringen genomförs. Vidare välkomnar Sveriges elevråd - SVEA utredningens förslag om kompensatorisk betygssättning och uppmantrar till en utredning av godkäntgränsen i den obligatoriska skolan. Slutligen ställer sig Sveriges elevråd - SVEA försiktigt positiva till införandet av betygssteget Fx, men är kritiska till om det ska kunna ges som ett slutbetyg och efterfrågar mer underlag innan ett nationellt införande av betygssteget blir aktuellt.

Kapitel 11 – förslag om modell för ämnesbetyg i en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola

11. 1. Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska vara ämnesutformade

Sveriges elevråd - SVEA välkomnar förslaget om införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunernas vuxenutbildning. Vi delar den bild som utredningen beskriver om hur dagens betygssystem har lett till en fragmenterad syn på kunskap, höga stressnivåer och en orättvis representation av elevens kunskaper. Dagens kursutformade gymnasieskola sätter orimliga krav på elever att vid varje bedömningstillfälle prestera på högsta önskade nivå. Det finns inget utrymme för misslyckande vilket i många fall har lett till en minskad skolmotivation, att färre blir antagna till gymnasiet och att färre går ut gymnasiet med godkända betyg. Betygspress och stress kopplat till bedömning är en av de vanligaste orsakerna till den ökande psykiska ohälsan bland elever på

gymnasial nivå, en förändring av betygssystemet är alltså både efterfrågad och nödvändig.

11.3 En modell för ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Sveriges elevråd - SVEA välkomnar den föreslagna modellen för ämnesbetyg, men är i nuläget kritiska till förslaget om möjlighet till undantag från modellens principer och önskar att förslaget utreds vidare. Ett betygssystem med undantag kan bli krångligt att förstå och förklara.

11.4. Ämnen och ämnesplaner behöver ses över

Sveriges elevråd - SVEA ställer sig mycket positivt till uppdragandet av skolverket att ta fram en översyn av ämnen och ämnesplaner och att fokus snarare läggs på elevens kunskap och utveckling än på elevens prestation. Vi vill främst att en översyn av ämnesplanerna ska leda till en ökad förståelse och samsyn bland lärare, då vi ser det som deras roll att sedan förklara och förmedla ämnesplanens innehåll för eleverna.

11.5.5. Prövning på nivå i ämnet

Sveriges elevråd - SVEA välkomnar förslaget om möjligheten till prövning på en nivå inom ett ämne, och vill understryka vikten av att elever som upplever att de blivit orättvist bedömda har rätt att göra en ny prövning.

11.5.6 Meritpoängssystemet kan behöva ses över

Sveriges elevråd - SVEA är kritiska till meritpoängssystemet så som det ser ut idag. Meritpoängssystemet har lett till orättvisa skillnader i jämförelsetal mellan de som har haft möjlighet att läsa meriterande kurser och de som på grund av bristande valmöjligheter inte har haft möjligheten att läsa de meriterande kurser de önskat. För att meritssystemet ska bli mer jämlikt behöver alla elever erbjudas möjligheten att läsa de kurser som är meriterande. Att ha en fungerande studie och yrkesvägledning är en viktig del i arbetet mot en likvärdigare tillämpning av meritpoängssystemet, eftersom mycket idag är beroende av att eleven själv är tillräckligt insatt i betygssystemet för kunna ta ett informerat beslut om att lägga till "rätt kurser". Därför välkomnar Sveriges elevråd - SVEA en översikt av meritpoängssystemen innan en eventuell implementering av en ämnesanpassad gymnasieskola.

Kapitel 12 - Förslag om kompensatorisk betygssättning

12.1 Betygsskalan ska ha en inbyggd kompensatorisk princip

Sveriges elevråd - SVEA ställer sig positivt till förslaget om införandet av kompensatorisk betygssättning i skolan. Förslaget har god potential att resultera i rättvisare betyg och ett större fokus på elevens framsteg. I och med att många lärare redan tillämpar denna princip i praktiken, är det sannolikt att övergången till en kompensatorisk betygssättning inte blir en så stor förändring på vissa skolor. Införandet av kompensatorisk betygssättning kommer förmodligen leda till en mer likvärdig bedömning, och därför är vi positivt inställda till detta ändringsförslag. Vi ser dock en risk att förslaget leder till större skillnader i bedömning mellan olika lärare. Därför vill vi understryka vikten av tydliga riktlinjer kring bedömning och främjandet av en samsyn kring hur ämnesplanerna ska tolkas.

12.3 Betyget E kan inte kompenseras

Sveriges elevråd - SVEA ser positivt på att betyget E inte kan kompenseras. Att kompromissa om de grundläggande kunskaper är inte att värna om eleven.

12.5 Godkäntgränsen i den obligatoriska skolan bör utredas

Sveriges elevråd - SVEA har under lång tid sett och uppmärksammat problemet med att många elever går ut nian med otillräckliga betyg och därför kan inte komma in på gymnasiet och välkomnar därför en utredning av godkäntgränsen i den obligatoriska skolan. Det är av yttersta vikt att kraven på kunskap inte sänks, utan att en utredning snarare skulle kartlägga de orsaker som ligger till grund för att så många idag faller under godkäntgränsen.

Kapitel 13 - Förslag om ytterligare ett underkänt betyg – betyget Fx

§13.1 Elevens kunskapsnivå under betyget E ska synliggöra med ytterligare ett underkänt betyg

Sveriges elevråd - SVEA tror att det finns många risker med förslaget. Vi tror, som nämnt i punkterna ovan, att det är viktigt att inte sänka kraven för betyget E, och att betyget E inte kompenseras i ett ämnesbetygssystem. Det är dock en stor skillnad på att inte uppfylla något krav för betyget E, och att nå nästan alla krav för betyget E. Vi ser därför att införandet av Fx kan bidra till en bättre representativitet av elevens kunskaper, och att det kan underlätta för elevens förståelse av hur mycket som krävs för att eleven ska uppnå ett godkänt betyg. Vi skulle vilja se tydligt vetenskaplig stöd för Fx innan ett eventuellt nationellt införande av betygssteget. Däruöver ställer Sveriges elevråd - SVEA sig tveksamt till om Fx ska kunna sättas som ett slutbetyg, och föreslår snarare att det ska användas som ett medel för återkoppling till elever under utbildningens gång.

Kapitel 15 - Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och genomförande

Sveriges elevråd - SVEA ställer sig positivt till utredningens förslag om att uppdraga Skolverket och Universitets- och Högskolerådet att samverka kring behovet av en särskild urvalsgrupp till högskolan eftersom att vi anser att en elev inte ska drabbas av att tillhöra en elevgeneration som fått genomgå en eller flera betydande reformer.

Kapitel 17 - Insatser för att motverka betygsinflation och olikvärdig betygssättning

Att motverka betygsinflation och olikvärdig betygssättning är essentiellt för att uppnå betyg som bättre speglar elevers kunskaper, och Sveriges elevråd - SVEA ställer sig positivt till utredningens förslag om nationella kunskapsmätningar och införandet av rutiner för bedömningspraktik. Vidare är vi positiva till en utredning av förslaget om statistisk moderering för en mer likvärdig bedömning. Vi ställer oss däremot kritiska till att införandet av examensprov är rätt prioritering för att motverka betygsinflation. Vi behöver reformera det skolsystem vi har idag som medför en skolmarknad på vilken elever är kunder, och genom vilken skolor vinner på att sätta höga betyg.

Vi kan heller inte få en likvärdig och rättvis betygssättning utan behöriga lärare i varje klassrum. Att många elever idag inte undervisas av den lärare som sätter dennes betyg för med sig ökade risker för en orättvis bedömning. Sveriges

U2020/04429/GV

elevråd - SVEA ser också att det är av allra högsta vikt att elever kan överklaga ett betyg, såsom man kan överklaga de flesta myndighetsbeslut. också se att elever kan överklaga ett betyg som de anser felaktigt.

För att en ankring av betygen ska vara möjlig, ser vi ett behov av att se över de nationella provens utformning och riktlinjerna för bedömningen av dessa då vi upplever att lärare tar resultaten i beaktning i olika grad.

Jennie Gustafsson Förbundsordförande Sveriges elevråd - SVEA

Chiara Bergmark Vice förbundsordförande Sveriges elevråd - SVEA